

БЕЛАРУСЫ РАСІІ
СУСВЕТ Тамары ФАДЗЕЕВАЙ

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ
У МЕДЫЦЫНСКІХ УСТАНОВАХ
ЗАБОРОНЕНА КУРЭННЕ

ДЫПКУР'ЕР
ДЗЕЙНАСЦЬ МЭС НА РЭГІСТРАЦЫ ПРАДПРЫЕМСТВАУ З
ЗАМЕЖНЫМІ ІНВЕСТЫЦЫЯМІ І ЗАМЕЖНЫХ ФІРМ

3 стар.

2 стар.

3 стар.

ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ

АЛІМПІЙСКІЯ МЕДАЛІ НАСУПЕРАК
СМЕРЦІ СТАЛІ ПРЫЗНАННЕМ
ЗРОБЛЕНАГА ТРЭНЕРАМ Мечыславам
АЎСЯНКАМ

3 РОДУ ЛУЦКЕВІЧАЎ

АД ПЕРШАЙ АСОБЫ

Лявон МУРАШКА АБ БЕЛАРУСКАЙ
ПРЫСУТНАСЦІ ў ЛІТВЕ

4—5 стар.

6 стар.

6 стар.

ПРЫНАШЭННЕ АХВЯРЫ

АПАВДАННЕ
Ганада ЧАРКАЗЯНА

УРАЖАННІ

ЦІ ПАХАВАЮЦЬ
РОК-КАРАНАЦЫЮ?

7 стар.

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

21 лютага 2001 года
Цана 100 рублёў

№ 8 (2722)

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

3 ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫ

3 ГРАШЫМА ўСЁ НАРМАЛЬНА

Нацыянальны банк РБ падвёў вынікі сваёй дзейнасці за апошнія гады мінулага стагоддзя.

Кіраўнік згаданага ведамства Пётр Пракаповіч паведаміў, што ў 1996 — 2000 гадах сярэднегадавы рост грашовай масы ў параўнанні з папярэднім перыядам павялічыўся ў 3,7 раза, а дэвальвацыя курса рубля склала ў сярэднім 8 працэнтаў штомесячна. Дзяржаўныя ж крэдыты ў гэтыя гады пачалі накіроўвацца больш адрасна, чым раней, менавіта на тыя прадпрыемствы аграпрамысловага комплексу краіны, якія займаюцца вытворчасцю тавараў ды забяспечваюць насельніцтва рэальнымі паслугамі. Удавалася спраўляцца ў апошнія гады XX стагоддзя і з інфляцыяй...

Летась рост рублёвай грашовай масы, калі браць сярэднямесячную шкалу, склаў 7,3 працэнта, аднак павысіўся ўзровень усё той жа інфляцыі. Таму ў першым годзе новага стагоддзя Нацбанк мяркуе ўскласці на сябе даволі цяжкую ношу: утрымаць штомесячна інфля-

цыю беларускай "валюты" ў межах 2,5 — 3 працэнтаў. І гэта на руку дзяржаўнаму бюджэту, бо грошы патрэбны на сёлетнія прэзідэнцкія выбары — не браць жа іх з кішэню падаткаплацельшчыкаў! Работа ж Нацбанка ў студзені бягучага года дае пэўныя на тое спадзяванні: курс рубля нават "не вагаўся", а дэвальвацыя яго склала 2,7 працэнта. На рынку ж наяўнай валюты доллар нават "апусціўся", бо на 4 працэнты панізілася рублёвая грашовае маса. Таксама немалаважным з'яўляецца і той факт, што экспарт тавараў айчынай вытворчасці ў студзені 2001 года павялічыўся, а з ім, адпаведна, узраслі і аб'ёмы валюты, што паступаюць на Беларусь.

Словам, на фоне такой цягавітасці Нацбанка, а тым больш памятаючы аб нядаўнім крызісе банка "Белбальт", ёсць, са слоў спадара Пракаповіча, прамая неабходнасць больш пільна сачыць за грашова-крэдытнай палітыкай на Беларусі.

Алесь МЯСНІКОЎ.

ЮБІЛЕЙ

БелТА.

8 ЛЮТАГА СПОЎНІЛАСЯ 80 ГОД З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ НАРОДНАГА ПІСЬМЕННІКА БЕЛАРУСІ Івана МЕЛЕЖА. Вядомы раманамі з цыкла "Палеская хроніка" — "Людзі на балоце", "Подых навалніцы", "Завеі і снежань", лаўрэат Літаратурнай прэміі Беларусі імя Я. Коласа, Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я. Коласа, Ленінскай прэміі Іван Мележ быў старшынёю Беларускага камітэта абароны міру, членам Сусветнага Савета Міру, дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. У 1980 годзе ўстаноўлена літаратурная прэмія імя Мележа.

АНОНС

з-за сваіх спецефектаў і цікавага сюжэту, але і з-за таго, што гэта першая амерыканская стужка, перакладзеная на беларускую мову. Перакладчык, студэнт Беларускага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта Віталь СТАНІШЭЎСКІ (ён, дарэчы, фільм і агучваў) перакананы, што відэа па-беларуску — гэта відэа будучыні.

— Віталь, калі і як узнікла ідэя стварэння Беларускага відэаклуба?

— Усё пачалося з майго выступлення ў газеце "Наша сло-

НАПЯРЭДАДНІ

ДА ЗІМОВЫХ АЛІМПІЙСКІХ ГУЛЬНЯЎ ЗАСТАЛОСЯ МЕНЕЙ ГОДА

На мармонскай царкве ў цэнтры Солт-Лейк-Сіці запаліліся лічбы, якія адлічваюць дні, што засталіся да пачатку зімовай Алімпіяды. 8 лютага 2002 года тут усьпыхне факел з алімпійскім агнём. Перад гэтым яго пранясучь па 45 штатах Амерыкі.

Як і напэчыць, будучая Алімпіяда стане буйнейшай за ўсе папярэднія. У параўнанні з Нагана колькасць краін-удзельніц вырасце з 68 да 78. Праграма Гульняў таксама пашырыцца з 68 да 80 відаў спорту.

СПОРТ

ЗІМНЯЯ УНІВЕРСІЯДА. Два сярэбраныя медалі заваяваў у Закапанз беларускі лыжнік Мікалай СЕМЯНКА ў гонках на дзесяці кіламетраў класічным стылем. Нашы лыжніцы ў эстафеце 3x5 кіламетраў занялі чацвёртае месца.

МІНІ-ФУТБОЛ. У чатырнаццатым туры чэмпіянату краіны па міні-футболу цэнтральным стаў матч у Маладзечне, дзе мясцовы "Металург — ІР" прымаў сталічны "Хемік". Абедзве каманды прэтэндуецца на медалі першынства. У першым крузе мінскія футбалісты выйгралі ў маладзечанцаў. Матч завяршыўся ўнічыю — 2:2. На галы Янеля і Гарнастаева мінчане адказалі мячамі Несцюка і Шаўчука.

Падрыхтаваў Міхаіл МАЗАКОЎ.

ЗДАРЭННІ

Пагрозаў для птушак, у тым ліку лебедзяў-шыпуноў, стала плёўка з нафтапрадуктаў, што замерзла на паверхні аблюбованага імі для зімоўкі тэхнічнага вадаёма ў

Шабанах, што на ўскраіне Мінска. Тры лебедзі і некалькі лысух ужо загінулі. Клопаты па выходжанню 45 аслабелых птушак узялі на сябе работнікі мінскага заапарка.

Я. Т.

СКАНДАЛЬНАЯ ЗАЯВА

ТАЙНАЕ СТАНОВІЦЦА ЯЎНЫМ...

Як паведаміла газета "Вашынгтон Таймс", кангрэсмен ЗША ад штата Джорджыя Роберт Бар прапанаваў заканадаўча замацаваць за амерыканскім прэзідэнтам права аддаваць загады на фізічнае знішчэнне лідэраў іншых дзяржаў свету, якія пагражаюць бяспецы Амерыкі, а таксама вядомых злачынцаў.

Рэспубліканец па палітычных поглядах, Роберт Бар аргументуе сваю прапанову тым, што ўлады ЗША неаднойчы спрабавалі ліквідаваць некаторых кіраўнікоў краін, непажаданых Амерыцы. Не сакрэт, што яшчэ Джон Кенэдзі ў бытнасць сваю прэзідэнтам марыў аб знішчэнні натахціцеля "Вострава Свабоды" Фідэля Кастра, а ў 1980 годзе спецслужбы ЗША спрабавалі забіць прэзідэнта Лівіі Муамара Кадафі... Таму кангрэсмен ад рэспубліканцаў лічыць, што загады, якія аддаюцца вусна, павінны быць замацаваны заканадаўча.

Аднак тая ж "Вашынгтон

Таймс", спасылваючыся на словы самога ж Бара, піша, што аўтар не спадзяецца на здзяйсненне сваёй прапановы (рабочая назва — "Закон аб знішчэнні тэрарыстаў 2001"), бо прыхільнікаў яе сярод кангрэсменаў ЗША амаль няма...

Як агучыла расійская тэлекампанія НТВ, на "выпад" амерыканца адгукнуўся расійскі штотыднёвік "Версія". На яго думку, першай ахвярай Джорджа Буша малодшага, пры ўмове, што "закон" будзе кангрэсам ЗША прыняты, можа стаць сусветна вядомы тэрарыст Усама Бэн Ладан.

Што ж тычыцца Еўропы, то заканадаўчае акрэсленне падобнага "эксперымента" правярыць, ці поўнаасцю Стары Свет пад пятою "жалезнай" Амерыкі? Бо можа так здарыцца — цыфу, цыфу, цыфу! — што, скажам, у Францыі народзіцца свой дыктатар.

Алесь МЯСНІКОЎ.

ЧУЛІ? Брус УІЛІС І Мэл ГІБСАН ПАЧАЛІ РАЗМАЎЛЯЦЬ ПА-БЕЛАРУСКУ

"Пяты элемент" — фільм, добра вядомы не толькі

ва". На старонках выдання я падзяліўся сваімі думкамі наконт таго, як "абеларусіць" экран. Пасля таго як артыкул быў надрукаваны, са мной звязаліся людзі, што таксама займаліся перакладамі фільмаў на беларускую мову. Так пачала збірацца каманда аднадумцаў, і ў 1999 годзе пры Таварыстве беларускай мовы ўтварыўся наш відэаклуб.

— Такім чынам, можна сказаць, што ты стаяў ля самых вытокаў арганізацыі?

— У прынцыпе, так. Я першым давёў да ведама публікі ідэю "беларускага відэаклуба" і ўзняў гэтае пытанне ў прэсе.

— Ваша суполка займаецца толькі перакладчыцкай дзейнасцю?

— Гэта галоўны, але не адзіны кірунак. Мы перакладаем і перавыдаём замежныя і айчыныя відэафільмы, распаўсюджваем відэапрадукцыю на беларускай мове (уласную і тую, якая ўжо існуе), а таксама інфармуем гледачоў пра беларускамоўныя відэанавінкі і падзеі беларускага экрана. Дарэчы, усё гэта можна прачытаць на нашай Інтэрнэт-старонцы <http://belvide.sjb.net>. У бліжэйшы час мы плануем размяшчаць там звесткі пра падзеі сусветнага экрана.

— Што ўдалося зрабіць арганізацыі за час існавання? Чым можна ганарыцца?

— Намі былі перакладзены такія вядомыя фільмы, як "Пяты

— Закапчанне на 2-й стар.

КАМАНДЗІР СТАЎ СТАРШЫНЁЮ

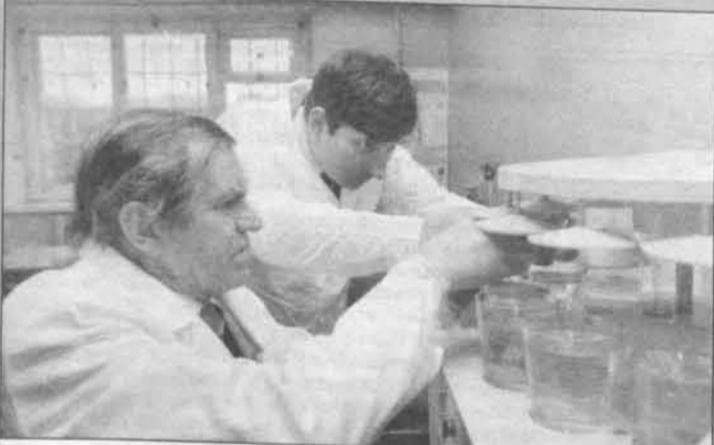
Куды толькі ні кідаў ваенны лёс падпалкоўніка Пятра РЫБЧЫНСКАГА! Але ж самыя яркія ўспаміны засталіся пра цяжкія баявыя будні ў Афганістане. І не толькі ўспаміны. У Крычаўскім краязнаўчым музеі захоўваецца бронезылет з куляй, якая засела ў ім, яна прызначалася для Рыбчынскага.

— На палях і фермах таксама патрэбны парад, — гавораць землякі.

Скончыўшы справы армейскія, Пётр Рыгоравіч вярнуўся ў родную Іванаўку, дзе некалі хлопцам выводзіў першыя каракулі ў пачатковай школе. Мінутай восенню ўзначаліў мясцовы калгас.

STOP!

Лабараторыя вірусных інфекцый створана пры беларускім НДІ эксперыментальнай ветэрынарыі. Сюды паступаюць пробы, узятыя ў жывёл у гаспадарках усіх абласцей рэспублікі. Акрамя таго, мяса, якое выкарыстоўваюць на беларускіх мясакамбінатах, таксама падлягае абавязковай праверцы.

даванні буйной рагатай жывёлы на наяўнасць пяці асноўных захворванняў: шаленства, інфекцыйнага рыпатрахеіта, хваробы Ауэска, лістарыёзу і злаякаснай катаральнай гарачкі.

НА ЗДЫМКУ: супрацоўнікі лабараторыі кандыдат ветэрынарных навук Анатоль ДРАГУН (на пярэднім плане) і прафесар Пётр КРАСАЧКА праводзяць даследаванне ялавічыны.

«ДЗЯРЖАВА» ЯНЫ СІБІЛЁВАЙ

Навучыць хлопцаў і дзяўчат думаць, прымаць правільнае рашэнне, адказваць за свае ўчынкi і дзеянні заклікана новая форма навучання ў школах Гомеля, якая так і называецца — «Школа-дзяржава». З ліку вучняў старшых класаў выбіраюцца «міністры», «кіраўнікі дэпартаменту» і «прэзідэнт», які пры

падстрахоўцы дырэктара школы кіруе школьнымі справамі, уключаючы і правядзенне дыскатэк.

На нядаўніх «прэзідэнцкіх» выбарах у школе № 55 з чатырох прэтэндэнтаў праграма пазакласнай працы Яны СІБІЛЁВАЙ (на здымку на пярэднім плане) аказалася самай цікавай.

Фотанавіны БелТА.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ГРУЗІНСКІ КЛАС У МІНСКУ

Вывучаючы праблему бежанцаў на Беларусі, даведлася, што ў Мінску адкрываецца грузінскі клас для дзяцей бежанцаў з Абхазіі.

Накіравалася туды, папрысутнічала на ўроку. Але, калі настаўніца Гуля Джэкерная даведлася, што збіраюцца пісаць пра клас, пра яе (было гэта ў кастрычніку мінулага года), сказала:

— Дык няма чаго яшчэ пра нас пісаць. Вось хіба праз паўгода...

Па просьбе Гулі Платонаўны пакінула свой нумар тэлефона. Неўзабаве мне патэлефанавалі і запрасілі на навагодняе свята ў грузінскі клас.

Праходзіла яно, зразумела, на грузінскай мове, але мне тлумачылі, што адбываецца. Былі вершы пра зіму, родную Грузію, пра любоў да бліжняга, выконваліся нацыянальныя грузінскія песні, танцы каля ёлкі і сапраўдны грузінскі Дзед Мароз быў, бацька аднаго з вучняў (цікава, што па грузінскаму звычайу Дзед Мароз прыходзіць не са Снягуркаю, як у нас, а з чалавекам (Мэквеле), які прыносіць шчасце.

І, канешне ж, былі падарункі. Весаляліся не толькі вучні, але і іх

бацькі. І ўсё гэта дзякуючы настаўніцы Гулі Джэкерная, Алене Яновіч, прадстаўніку Беларускага Зялёнага Крыжа, якая куріруе гэты клас, Валянціне Мастаўлянскай, таксама прадстаўніку Зялёнага Крыжа, кіраўніку праекта па падтрымцы дзяцей бежанцаў. Свята было як бы вынікам трохмесячнай працы.

За гэты час дзеці з грузінскага класа ўжо паспелі паўдзельнічаць у вялікім канцэрце, прысвечаным 50-годдзю УВКБ ААН па справах бежанцаў. Асабліва сацыяльнаму ў тым, што яго ўдзельнікамі былі дзеці бежанцаў і асоб, якія шукаюць прытулку на Беларусі, беларускія дзеці з цэнтру «Эўрыка», вучні 136-й сярэдняй школы горада Мінска (партнёры па праектнай дзейнасці).

А цяпер крыху падрабязней пра грузінскі клас і яго настаўніцу. Пачалося ўсё з таго, што ў Прадстаўніцтва УВКБ ААН прыйшло пісьмо з просьбай стварыць гурток грузінскай мовы. Знайшлася і настаўніца Гуля Джэкерная, якая прыехала з Абхазіі, з Гальскага раёна. Яна з задавальненнем узялася за справу, складала праграму.

Гуля Платонаўна да ўсіх вучняў знаходзіць падыход. А іх у яе 25 чалавек — ад 5 да 16 гадоў, якія падзелены на дзве групы. Заняткі грузінскай мовай праходзяць па суботах і нядзелях у памяшканні Дома ветэранаў.

Некаторыя дзеці яшчэ паспелі павучыцца ў грузінскіх школах, а іншыя пачалі вывучаць грузінскую мову з самага пачатку. Тут, у Мінску, дзеці наведваюць беларускія садзікі, школы, гімназіі, вывучаюць беларускую мову. Грузінскі хлопчык Лаша Акубардыя ведае беларускую мову лепш за некаторых сваіх мінскіх аднакласнікаў (у гэтым вялікая заслуга яго маці, таксама грузінкі, якая, абклаўшыся кнігамі, вывучала мову разам з сынам).

Наогул, у грузінскім класе вучні не толькі з грузінскіх сем'яў, а і са змешаных: беларуска-грузінскіх, асеціна-грузінскіх...

— Я вельмі ўдзячная, што ў свае 67 гадоў аказалася сацыяльна запатрабаванай у краіне, якая прытуліла мяне. Удзячная беларускаму народу за цёплы адносіны, — шчыра прызналася мне Гуля Платонаўна.

Святлана КАРПУЧОК.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

У БЕЛАРУСІ ВА ЎСІХ МЕДЫЦЫНСКІХ УСТАНОВАХ ЗАБАРОНЕНА КУРЭННЕ. Пра гэта паведаміў галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Міністэрства аховы здароўя Валерый Філонаў.

Па яго словах, данае рашэнне выклікана не толькі «жаданнем зберагчы здароўе хворых і медыцынскіх работнікаў, але і імкненнем захаваць імідж медыка, які прапагандуе здаровы лад жыцця».

Як вядома, распаўсюджанасць тытунекурэння сярод дарослага насельніцтва рэспублікі складае 47 працэнтаў. Кожны другі мужчына, што жыве ў беларускай сталіцы, — курільшчык. У Міністэрстве аховы здароўя краіне занепакоены тым, што ў апошні час расце колькасць жанчын і дзяцей, якія кураць. На сёння ва ўзросце 25—35 гадоў курыць сем працэнтаў жанчын. Ад 30 да 40 працэнтаў навучэнцаў сярэдніх навучальных устаноў маюць гэтую шкодную звычку.

В. Філонаў падкрэсліў, што шкода ад нікаціну ўзмацняецца асабліва сацыяльна экалагічнага становішча пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Радыяцыйны

фон павялічвае згубнае ўздзеянне тытуню на арганізм.

Трывожным фактарам стала распаўсюджанне курэння сярод прафесійных груп, якія «з'яўляюцца мадэллю для астатняй часткі насельніцтва», — сярод урачоў і настаўнікаў. Па афіцыйных даных, 28 працэнтаў медыцынскіх работнікаў кураць.

Даследаванні паказалі, што рашэнне людзей курыць на прамяню залежыць ад уздзеяння рэкламы тытунёвых вырабаў. Рэклама цыгарэт найбольш уздзеянна на людзей з «яшчэ не сфарміраванай псіхікай». В. Філонаў таксама лічыць, што тытунёвыя фірмы «прадаюць хваробы і смерць пад арэалам свабоды, лідэрства і поспеху».

У Міністэрства аховы здароўя выклікае трывогу той факт, што зараз у абход заканадаўчых забарон на прамяню віды рэкламы тытуню выкарыстоўваецца розная скрытая рэклама, так званыя акцыі па стымуляванню пакупкі цыгарэт, у ходзе якіх патэнцыйным пакупнікам цыгарэт прапануюцца прызы.

Віктар МАЦЮШЭНКА.

СЛУЖУ РАДЗІМЕ!

Калі 300 маладых салдат прынялі ваенную прысягу ў 317-й гвардзейскай брыгадзе ў Віцебску.

НА ЗДЫМКУ: прысягу прымае радавы Дзяніс КАТАРЭНКА.

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

АНОНС

ЧУЛІ? Брус УІЛІС І Мэл ГІБСАН ПАЧАЛІ РАЗМАЎЛЯЦЬ ПА-БЕЛАРУСКУ

— Пачатак на 1-й стар. —

элемент», «Матрыца», «Адважнае сэрца», айчынныя сужкі «Салодкі ад каханьня» і «Слёзы блуднага сына». Мы прапануем нашым глядачам і відэаверсію канцэрта беларускай рок-музыкі «Вольныя танцы».

Фільмы з нашым перакладам былі прадстаўлены і шырокай аўдыторыі. Так, адно магілёўскае аб'яднанне закупіла нашу прадукцыю для дэманстрацыі яе ў мясцовым кінатэатры. Прагляд відэафільмаў рэгулярна ажыццяўляецца і ў памяшканні Таварыства беларускай мовы.

— Вы робіце стаўку менавіта на мастацкія фільмы?

— Большасць фільмаў, якія мы перакладаем, безумоўна, разлічаны на масавага глядача. Разам з тым у нашых планах пераклады дакументальных, публіцыстычных і навукова-публіцыстычных сужак.

— А мультфільмы вы не перакладаеце?

— Пакуль што не. Але гэта добрая ідэя...

— А хто звычайна агучвае тэксты?

— Мы і агучваем. Але ў перспектыве думаем запрасіць прафесійных акцёраў.

— Дзе можна набыць вашы касеты?

— Практычна толькі ў нас. Але ў бліжэйшы час збіраемся наладзіць стасункі з крамамі і камерцыйнымі ўстановамі, што займаюцца продажам відэакасет, каб яны прадавалі і нашу прадукцыю.

— Дзякуй за размову. Будзем чакаць ад вас новых цікавых сужак на беларускай мове.

Гутарыла Вольга НАВУМОВІЧ.

Р. С. Замовіць касеты можна па адрасе: 220107, г. Мінск, а/с 150.

E-mail: belvidea@hotmail.com

БЕЛАРУСЫ РАСІ

СУСВЕТ
Тамары ФАДЗЕЕВАЙ

На вялікай адлегласці ад дому сэрца часцей шчыміць ад разлукі з роднымі, асабліва з маці: як яна там, ці, крый Божа, не захварэла. Колькі ўжо разоў Тамара Уладзіміраўна клікала яе да сябе ў Яраслаўль, каб пажыла ў зручных гарадскіх умовах, ды ўсё дарэмна: са сваіх мясцін маці нікуды...

А думкі зноў і зноў ляцяць у далёкую вёску Самуэлева, што стаіць на беразе ціхай і павольнай Пцічы на Міншчыне. Там Тамара Фадзеева нарадзілася і вырасла. А потым, пасля заканчэння школы, як і большасць равеснікаў, пакінула родныя мясціны. Марыла быць медыкам, тым больш і бацька гэтага хацеў. Ён жа і паехаў суправаджаць яе ў Мінскае медыцынскае вучылішча, куды дачка вырашыла здаваць дакументы. Тамара так добра памятае той дзень...

Чатыры гады, як не стала бацькі. І з кожным годам Тамара Уладзіміраўна ўсё больш разумее, кім ён быў для яе — хворы, знявечаны вайной, але дарагі чалавек. Для яе і трох сясцёр бацька і маці — заўсёды прыклад вернасці і адданасці адзін аднаму.

Здарылася так, што ў час другой сусветнай вайны маці двойчы перажыла смерць бацькі Уладзіміра Харытановіча: «пахаванкі» прыходзілі двойчы. А ён, наперакор усяму, пасля перамогі прыехаў дадому — з ордэнамі і медалямі, але з цяжкімі раненнямі галавы. Пасля вайны на адпачынак часу не было: мужчын не хапала. Таму бацька, заўсёды прагны да працы, адразу пайшоў у калгас. Адначасова будаваў дом для сям'і, той дом, дзе і па сёння жыве маці. Потым у гэтай хаце, як і ва ўсім Самуэлеве і навакольных вёсках, з'явіліся электрычныя лампачкі. Пра тое, як бацька лазіў па слупах, рабіў праводку, людзі помняць да сёння. Аднавяскаўцы паважалі Уладзіміра Іванавіча і заўсёды давяралі яму адказныя мясцовыя грамадскія пасады: то старшынёй рабочага камітэта выбіраць, то яшчэ куды-небудзь ды і па парады таксама ішлі да яго.

Теменная кость пробита — Пулей голова прошита.
28 лет молчанья —
О войне напоминаясь.

Сапраўднай гераіняй стала маці, якая 28 гадоў даглядала хворага мужа, чатырох дачок, клапацілася пра гаспадарку, яшчэ і працавала выхавальніцай у дзіцячых яслях. Цяжка прыгадаць моманты, калі маці адпачывала: дзень у яе пачынаўся ў чатыры гадзіны раніцы. «Бацька пражыў столькі гадоў толькі дзякуючы нашай працаўніцкай маці. Яна была вернай яму ўсё жыццё», — расказвае Тамара Уладзіміраўна.

Так склаўся лёс, што Тамары Фадзеевай давалося разам з мужам-ваеннаслужачым пакалясць па абшарах былога Саюза. Жылі і каля кітайскай мяжы, і недалёка ад былой казахстанскай сталіцы Алма-Аты. Але кожны год яна ехала ў родную вёску, да бацькоў, а не куды-небудзь на мора пазагарыць. Таксама і сёстры. Імкнуліся ўсё зрабіць па гаспадарцы, каб дапамагчы маці. Суседзі нават зайздросцілі: такія дзеці працавітыя і дадому прыязджаюць часцей, чым іншыя.

Тамара Уладзіміраўна ў Яраслаўлі, дзе цяпер жыве з сям'ёй, — паважаны чалавек. Працуе ўчастковым урачом. Яе любяць пацыенты. І хаця клопатаў у доктара хапае, мабыць, сказваецца сямейнае выхаванне і працавітасць. Бо Тамара Фадзеева знайшла сілы і час для таго, каб арганізаваць і ўзначаліць яраслаўскую рэгіянальную грамадскую арганізацыю руска-беларускай дружбы «Сяброўства». Наогул, лічыць, што ёй у жыцці на добрых людзей шанцуе. Яна так і гаворыць пра сябе: «Я — шчаслівы чалавек, бо, дзе б ні знаходзілася, вакол мяне заўсёды збіраюцца цудоўныя людзі». Справа тут, мусіць, яшчэ і ў характары самой Тамары Уладзіміраўны, у яе міласэрнасці, шчырасці, адкрытасці. Бо, калі слухаеш, з якой любоўю яна расказвае пра ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, што жывуць на яе ўрачэбным участку, пра яе імкненне зрабіць нешта прыемнае для іх, дапамагчы, разумееш: у такіх людзей невычарпальная даброта, вялікая душа і ніякія рэформы не зробіць іх прагматычнымі. Яна ведае нават, хто дзе ваяваў, бо запісала гісторыі ўсіх 325 чалавек Кіраўскага раёна Яраслаўля, што вызвалілі Беларусь.

У мінулым годзе праз адміністрацыю Яраслаўля і асабіста губернатара Анатоля Лісіцына Тамара Уладзіміраўна дабілася выдзялення сродкаў для чатырох яраслаўскіх беларусаў-ветэранаў на пездку ў Мінск на свята Перамогі. Шмат радасных уражанняў засталася ў гэтых людзей ад беларускай сталіцы, якую яны апошні раз бачылі ў руінах. Потым у мясцовых газетах яны расказалі пра гэтае незабыўнае падарожжа. А ў апошні свой прыезд у Мінск на кангрэс беларусістаў Тамара Уладзіміраўна наведвала Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, куды перадала фотаздымкі і пісьмы яраслаўскіх ветэранаў са слова-

мі ўдзячнасці за захаванне памяці пра абаронцаў Айчыны. Ёй здаецца: усё, што яна робіць карыснага для гэтых сталых людзей, — даніна павагі і ўшанавання бацькі, якога яна вельмі любіла, таму і хоча, каб людзі помнілі і паважалі такіх, як ён. Ёй здаецца, што яна ў свой час мала зрабіла для бацькі, і хоча, пакуль жыве, паспець зрабіць для яго ўшанавання штосьці большае...

У Яраслаўлі, што стаў для яе другой радзімай, Тамара Фадзеева ніколі не адчувала сябе «чужароднай»: суседзі, калегі па службе ніколі не падкрэслівалі, што яна не карэнная жыхарка, а наадварот, калі пачалі пасля «перабудовы» стварацца нацыянальныя аб'яднанні і яны даведаліся, што Тамара — беларуска, то з яшчэ большай цеплынёй пачалі да яе ставіцца. Цяпер часта просяць сказаць што-небудзь па-беларуску ці перакласці на рускую незразумелыя словы «лазня», «цукерка» і іншыя.

У Яраслаўлі ведаюць і шануюць беларускага паэта М. Багдановіча, пісьменнікаў І. Мележа, І. Шамякіна... Наогул, яраслаўцы з вялікай павагай адносяцца да Беларусі, бо ў нас шмат агульнага. Нядаўна праходзіла Асамблея народаў Расіі, дзе былі прадстаўлены мастацкія калектывы шмат якіх нацыянальнасцей. На ёй па запрашэнню яраслаўскіх беларусаў выступіў фальклорны калектыв мінскага заводу «Керамін». Гледачы былі вельмі задаволены, бо беларускі фальклор ім блізка і зразумелы.

«Вельмі хочацца блізка пазнаёміць яраслаўцаў з беларускімі песнямі і танцамі, — расказвае Тамара Уладзіміраўна. — Таму мы стварылі яраслаўскую грамадскую арганізацыю беларускай культуры «Выток», куды ўвайшла ў асноўным моладзь з ваеннага фінансава-эканамічнага інстытута, медыцынскай акадэміі і іншых навучальных устаноў». Гэту арганізацыю таксама ўзначаліла Т. Фадзеева. «Выток» ужо цікава правёў святы Каляды, Вясянка, Дзяды.

Глядзіш на гэтую абаяльную, мілавідную жанчыну, якая, нібы зорачка, свеціць і запальвае агеньчыкі ў душах тых, хто сустракаецца на яе шляху, і радуешся. Мабыць, такія зорачкі загарваюцца ў сем'ях, дзе жыве каханне, вернасць, самаахварнасць, даброта. Неяк Тамара сказала сваёй маці, што, калі прыязджае дамоў, ёй здаецца, нібыта ўсе зоркі збіраюцца над бацькоўскай хатай. А маці ў адказ: «Дачушка, гэта ж ты так любіш Беларусь». «І яна мае рацыю, — кажа мая субсядніца, — бо такім чарадзейным прыцяжэннем, як Радзіма, не валодае ніводнае іншае месца на свеце!»

Тацияна КУВАРЫНА.
Фота Яўгена КАЗЮЛІ.
Малюнак
Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

АФІЦЫЙНА

Аляксандр ЛУКАШЭНКА
ПАВІНШАВАЎ Арыэля ШАРОНА

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка накіраваў віншаванні Арыэлю Шарону ў сувязі з выбараннем яго прэм'ер-міністрам Дзяржавы Ізраіль.

Як паведаміла прэс-служба кіраўніка беларускай дзяржавы, Аляксандр Лукашэнка выказаў упэўненасць, што на гэ-

тай высокай пасадзе Арыэль Шарон будзе садзейнічаць далейшаму росту аўтарытэту Ізраіля на міжнароднай арэне, забеспячэнню стабільнасці і бяспекі на Блізкім Усходзе, а таксама паспяховаму развіццю супрацоўніцтва дзвюх краін.

БелТА.

ДЫПКУР'ЕР

ДЗЕЙНАСЦЬ МЗС БЕЛАРУСІ ПА РЭГІСТРАЦЫІ ПРАДПРЫЕМСТВАЎ З ЗАМЕЖНЫМІ ІНВЕСТИЦЫЯМІ І ПРАДСТАЎНІЦТВАМ ЗАМЕЖНЫХ ФІРМ НА ТЭРЫТОРЫІ БЕЛАРУСІ У 2000 ГОДЗЕ. Згодна з данымі Міністэрства замежных спраў па стану на 01.01.2001 года, у Рэспубліцы Беларусь зарэгістравана 2 958 прадпрыемстваў з замежнымі інвестыцыямі, з іх у 2000 годзе было створана 507 прадпрыемстваў.

Пачынаючы з 1997 года, колькасць створаных суб'ектаў гаспадарання гэтай катэгорыі, аб'яўлены імі і сфарміраваны замежнымі заснавальнікамі ўстаўны фонд пастаянна павялічваецца. Па даных МЗС, аб'яўлены ўстаўны фонд па стану на 01.01.2001 года склаў 873,4 мільёна долараў ЗША, а сфарміраваны ўстаўны фонд — 290 мільёнаў долараў ЗША.

Найбуйнейшымі краінамі-інвестарамі па долі замежнага інвестара ў аб'яўленым устаўным фондзе СП і ЗП з'яўляюцца: Германія (12,4 працэнта ад агульнага аб'ёму), Нідэрланды (10,9 працэнта), Кіпр (6,9 працэнта), ЗША (6,6 працэнта), Расія (5,4 працэнта), Вялікабрытанія (4,2 працэнта), Польшча (4,1 працэнта), Аўстрыя (2,8 працэнта), Італія (2,2 працэнта), Швейцарыя (1,7 працэнта).

Другі год запар лідэрам па стварэнню прадпрыемстваў з замежнымі інвестыцыямі застаецца Расійская Федэрацыя (у 1999 годзе створана 41 прадпрыемства, у 2000 — 127).

Сярод галін эканомікі па аб'ёму сфарміраванага замежным удзельнікам устаўнага фонду найбольшую долю займае прамысловасць (75,8 працэнта), гандаль і грамадскае харчаванне (6,9 працэнта), транспарт (5,4 працэнта). У сельскую гаспадарку па-ранейшаму накіроўваецца менш аднаго працэнта супольных інвестыцый. Акрамя таго, на агульным фоне вызначаецца сувязь (2,7 працэнта) і будаўніцтва (1,2 працэнта). Сярод падгалін прамысловасці трэба адзначыць харчовую (56,3 працэнта), машынабудаванне і метапапрацоўку (14,2 працэнта), дрэваапрацоўку (6,7 працэнта), медыцынскую (5,6 працэнта), лёгкую (5,3 працэнта) і хімічную (5,2 працэнта).

Па рэгіёнах рэспублікі прамыя замежныя інвестыцыі размеркаваліся наступным чынам: Мінск — 52,2 працэнта,

Гомельская вобласць — 21,9 працэнта, Мінская вобласць — 10,6 працэнта, Віцебская вобласць — 5,1 працэнта, Брэсцкая вобласць — 4,0 працэнта, Магілёўская вобласць — 3,2 працэнта, Гродзенская — 3,0 працэнта.

На прадпрыемствах з замежнымі інвестыцыямі занята больш за 72 тысячы працоўных (1,65 працэнта ад агульнай колькасці занятых па рэспубліцы), якія выпускаюць тавараў і паслуг больш дзевяці працэнтаў ад агульнага аб'ёму прамысловай вытворчасці па рэспубліцы, што гаворыць пра эфектыўнасць работы прадпрыемстваў з замежнымі інвестыцыямі.

Па даных Міністэрства замежных спраў, на 01.01.2001 года на тэрыторыі Беларусі дзейнічала **1 022 прадстаўніцтвы замежных фірм і арганізацый**. Найбольш шырока прадстаўлены фірмы і арганізацыі суб'ектаў гаспадарчай дзейнасці Расійскай Федэрацыі — 491 прадстаўніцтва. Другое месца па колькасці займаюць прадстаўніцтвы замежных фірм ЗША, іх — 83, трэцяе месца займаюць 75 кампаній ФРГ, затым ідзе Швейцарыя — 33 прадстаўніцтвы і Вялікабрытанія — 32 прадстаўніцтвы.

Па відах дзейнасці — гэта прадстаўніцтвы фармацэўтычных прадпрыемстваў, дабрачынных фондаў і арганізацый, дзяржаўных органаў замежных краін, будаўнічых, турыстычных, машынабудаўнічых фірм, прадпрыемстваў, што ажыццяўляюць гандлёвую дзейнасць, перапрацоўку нафтапрадуктаў, транспартна-экспедытарскія паслугі.

ДАВЕДКА. У 1997 годзе дазвол на адкрыццё прадстаўніцтваў атрымалі 84 замежныя фірмы і арганізацыі, 40 замежных фірм прадоўжылі тэрмін знаходжання сваіх прадстаўніцтваў. У 1998 годзе дазвол на адкрыццё прадстаўніцтваў атрымалі 153 замежныя юрыдычныя асобы, 58 замежных фірм атрымалі дазвол на прадаўжэнне дзейнасці. У 1999 годзе лічбы выглядалі наступным чынам: адкрыццё — 170, прадаўжэнне — 70.

На працягу 2000 года ў Беларусь было адкрыта 520 прадстаўніцтваў замежных фірм і арганізацый, 96 прадстаўніцтвам быў прадоўжаны тэрміны іх дзейнасці.

Прэс-служба МЗС.

ЧАЛАВЕК ГОДА

Загадчык кафедрды медыцынскай біялогіі і агульнай генетыкі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар біялагічных навук, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук прафесар Освальд-Ян Бекіш (на здымку) у мінулым годзе быў удастоены ганаровага звання «Выдатны вучоны XX стагоддзя» і занесены Кембрыджскім універсітэтам у кнігу выдатных вучоных XX стагоддзя.

БелТА.

Але атрыманыя на вайне раны ўсё часцей нагадвалі пра сябе. Трохі больш за дваццаць год было адпушчана бацьку на нармальнае жыццё, а потым яго паралізавала, ён перастаў размаўляць, хаця ўсё разумееў. Пазней дачка Тамара напіша верш:

ЖЫЦЦЕВЫЯ СЮЖЭТЫ

Хто лепш за ўсіх можа расказаць пра чалавека?

Мабыць, толькі той, хто быў з ім побач у хвіліны трагедыі і цяжкіх выпрабаванняў. Менавіта ў гэтых сітуацыях чалавек паказвае сябе такім, які ён ёсць на самай справе.

У цяжкія хвіліны жыцця побач з Мечыславам АЎСЯНІКАМ была яго жонка Валянціна Дзмітрыеўна. Яе ўспаміны пра мужа і вялікага трэнера заслугоўваюць таго, каб мы

бліжэй даведаліся пра чалавека, які выводзіў беларускую лёгкую атлетыку на перадавыя пазіцыі ў свеце.

Таго, хто, ведаючы прыговор урачоў, змагаўся за жыццё з усіх сіл і змог дастойна правесці свой апошні падымак са смерцю, адыграць у яе некалькі гадоў жыцця і падарыць сваёй Радзіме не толькі ўзнагароды чэмпіянату свету, але і два алімпійскія медалі. Ужо пасля сваёй смерці... Найрад ці хто стане гэта адмаўляць...

«ТРЭБА НЕ ГАВАРЫЦЬ, А РАБІЦЬ»

— Хочаце ведаць, якім ён быў чалавекам?

Дом ён быў вельмі строгім. Заўсёды строгім. У адносінах да мяне і сына, хаця вельмі нас любіў. Ён патрабаваў ад нас дзелавітасці. Калі мы вырашылі нешта рабіць, то я павінна была тут жа ўстаць і ісці выконваць гэта адразу. Без прамаруджвання!

Ён і сам быў такі. Калі нешта вырашыў, устаў і пайшоў рабіць. А я заўсёды давярала яму. У мяне былі ідэі. Выконваў усё ён. Слава ўвесь час гаварыў: «Трэба не гаварыць, а рабіць». Часам даводзіў мяне да слёз і зламаў страшна: «Чого ты пачынаеш ныць? Ідзі прагуляйся, супакойся і рабі!»

Гэта не скарга. Гэта характар. Хацеў, каб усе былі моцныя.

Ён больш чарнеў, калі вучні падводзілі. Пакутаваў надзвычайна. Проста жудасна!

Генеральны сакратар федэрацыі лёгкай атлетыкі Барыс Крыштановіч мне неяк сказаў: «Ён не быў дыпламатам».

Ну і што? Калі б Аўсянік быў дыпламатам, ён не дабіўся б нічога. Палкаводзец Жукаў таксама не быў дыпламатам, а выйграў вайну. Але цяпернаму мужу мог бы пазайздросціць любы дыпламат. Ён цярэў усе здрады. Слава змог прабачыць тую ж Звераву, калі яна сказала, што Бочын будзе яе трэнерам...

Аўсянік раздражняў усіх сваёй абавязковасцю. Калі ён вырашыў, ішоў скрозь сцены, напяралом. Я зараз гляджу, як людзі баяцца сказаць, што яны думаюць. Слава гэтага не прымаў наогул. Ён гаварыў: «Я — трэнер, я — працаўнік. Пасадзі мяне непатрэбныя. Калі ў мяне ёсць вынік, я — кароль, я — на кані. Калі няма — ніхто!»

Мне казалі неяк, што ён выхоўвае сабе падобных. Амаль машын для вынікаў. Але ў той жа час душа яго была такая ранімая! Ніхто пра гэта не ведае. Але ён лічыў: «Я мужык, і мне трэба цярэць! У дождж, снег або вецер я павінен працаваць». Са спартсменамі таксама быў жорсткім. Але прабачаў ім больш, чым мне. Ён сам прызнаваў, што больш дэспатычны дома, чым на трэніроўках. Мне Шыкаленка неяк паскардзіўся, што Дуброўшчык выдзе сябе жакліва, і як Мечыслаў Мікалаевіч усё гэта церпіць?

І я ў яго пытала: чаму? Ён адказаў: «Гэта мая праца. Гэта наша трэнерская доля».

ПАЧАТАК

...А пачынаў ён у Сібіры, у Новакузнецку, і хутка стаў там вядомым. Потым яго запрасілі ў Краснадар. А ён з самага пачатку хацеў у Беларусь. Ён жа нарадзіўся тут. Але невядомы нікому непатрэбны быў. Слава тады аформіў на ўсіх сваіх вучняў аякунства і вывез у Краснадар. І няньчыўся з імі, і вучыў.

Ён іх апякаў, як бацька. Дапамагаў ва ўсім. Тады да яго папрасілася і Звераву. Ён узяў яе і трэніраваў больш за шэсць гадоў, біўся над тэхнікай. Яна вельмі гібкая была, нізка нахілялася над зямлёй у час кідання дыска. І ён паставіў ёй тэхніку. Гэта тэхніка Аўсяніка.

10 гадоў мы пражылі ў Краснадары. Адтуль Слава прывёз Шыкаленка, верыў у яе і бачыў у ёй кап'якідальніцу. Адраду дапамог ёй атрымаць аднапакаёвую кватэру, хаця самі мы жылі год дзе прыйдзеца. Потым нам прапаноўвалі

кватэру то на Паўднёвым Захадзе, то яшчэ дзе. Мечыслаў Мікалаевіч ужо быў вядомым і сказаў, што прэтэндуе на кватэру, бліжэйшую да працы. Тады мы атрымалі гэтую, двухпакаёвую. І пачалася яго трэнерская страшэнная праца! Усё было прысвечана ёй. Размовы толькі пра яе.

Адно акно — дача. Мы ўзялі ўчастак і пачалі будаваць. За тры месяцы дом быў гатовы. Калі Слава браўся за справу, усё гарэла ў яго руках. Ён лічыў, калі ўзяўся, павінен зрабіць! У любой справе аддаваў сябе да апошняга. З ім было вельмі цяжка.

Яго немагчыма было спыніць. Калі прыезджав у Маскву і хадзіў па «высокіх» кабінетах, начальнікаў папярэджвалі: Аўсянік прыехаў. І калі нехта з маскоўскага спартыўнага кіраўніцтва не валодаў пытаннем, Аўсянік гаварыў: «Гэта твая праца, а ты яе не ведаеш. Чого ты тады тут сядзіш?» Ён толькі так размаўляў. Такім чынам патрабаваў справы ад усіх. І любіў, калі справа рабілася, быў гэтым вельмі задаволены.

ХВАРОБА

Прышло два гады. І раптам ён захварэў. Першы раз. Гэта было ў пачатку 90-х. Язва страўніка. А праз год сказаў, што трэба тэрмінова аперыраваць.

Паклалі ў бальніцу. Ён тэлефанаваў мне кожны вечар. А тут адзін вечар няма звання, другі. Аказваецца, яго праперыравалі. Ён не гаварыў мне, каб я не хвалявалася.

Калі я стала распытваць, мне медсястра адказала: прыйдзеце — даведаецеся. Я зразумела: мне нешта недагаворваюць...

Раніцаю, у 7 гадзін, я ўжо сядзела каля кабінета хірурга. Ён ідзе міма мяне і пытае, хто я такая. Я гавару — Аўсянік. Ён пасадзіў мяне ў крэсла і кажа: «Вы ведаеце, у яго — рак... На жаль. Закранута ўжо падстраўнікавая залоза. І мы зрабіць нічога не можам...»

Накіравалі ў мясцовую паліклініку да анкалага. Я папрасіла, каб нічога не гаварылі яму. Я жажнулася. Здаровы — і раптам рак!

Прышла дадому. Пачала мыць кватэру. Я ведала: ніколі не аддам свайго мужа паміраць у бальніцу. Калі мы ажаніліся ў 1967 годзе, Слава сказаў: «Мы павінны пражыць доўга і берагчы адзін аднаго да самай смерці». Калі я хварэла, ён таксама да мяне па два разы на дзень у бальніцу бегаў.

І я вырашыла, што да канца буду даглядаць яго сама. Усё вымыла, вычысціла. Трэба яго забіраць. З сынам пагаварыла вечарам. Трэба бацьку лячыць, нягледзячы ні на што. Забралі з бальніцы, і Слава адразу даў мне заданне: ехаць у Краснадар і прывесці для лячэння горны мёд. Я сына папрасіла, каб паклаў бацьку ў Бараўляны, а сама паляцела ў Краснадар.

Я прывезла некалькі вёдзер гэтага мёду. Пытаюся ў сына, якая была рэакцыя ў нашага таты, калі яго адвезлі ў Бараўляны. Сын адказаў, што толькі спытаў, нашто сюды прывёз. Сын патлумачыў, што

Маладажоны Валянціна і Мечыслаў АЎСЯНІКІ.

патрэбна кансультацыя, тут добрыя ўрачы. Слава паверыў... Трэба, дык трэба. Ён разумее гэта слова.

Яго змясцілі ў нармальную палату, урачы аднесліся да Славы вельмі добра. Я пачала яго падкормліваць, а ўрачы гаварылі: трэба выразаць дзве трэці страўніка. (Слава неяк гаварыў, што страўнік балеў яму яшчэ ў дзіцячым доме). У яго была язва на язве. Я пагадзілася: рабіце, як лічыце патрэбным.

Пакуль ён ляжаў, я перачытала шмат кніг. Бываюць жа выпадкі, што і з ракам жывуць. Вычытала: трэба піць бялок курынага яйка, праполіс, маркоўны сок. Піць да трох літраў на дзень.

У мяне ў кватэры стаялі мякі з моркваю. Кожны дзень рабіла сок. Але Слава спачатку не згаджаўся яго піць. Я ледзь не на капенях маліла. Прасіў, каб дала прачытаць, дзе гэта напісана.

Мы выпрацавалі лячэнне, ён у яго паверыў, і мы пачалі. Але ўсё роўна трэба было рабіць аперацыю. Ён добра паправіўся, і сам стаў жоўтым, як морква, ад гэтага соку. У кнізе напісана было, што гэта добрая прыкмета.

Аперацыю ён перанёс цудоўна. На трэці дзень ужо стаяў каля ложка, чым уразіў урачоў. Ён усё гаварыў: рух — жыццё! Ніколі не здаваўся. Гэта быў чалавек з велізарнай сілай волі!

Здавалася, усё было добра. Але нешта мне ўрачы недагаворвалі. Я папрасіла хірурга намалюваць мне, што яны зрабілі. Яны перакроілі там усё. Слава ўпарта патрабаваў, каб я яму таксама паказала малюнак. І я здалася. Ён быў уражаны. Потым я праклінала сябе за тое, што расказала пра таямную аперацыю, бо Мечыслаў доўга перажываў.

Я папрасіла хірурга, каб яна расказала усё. Аказваецца, ніякага рака няма! Атрымліваецца, што маё лячэнне — праполіс і маркоўны сок — выратавала Славу. Мы так былі рады!

Мечыслаў Мікалаевіч выпісаўся. Я яго карміла. Спачатку па 1/2 шклянкі, усё працёртае. Ён патрабаваў: есці хачу, есці хачу, бо так страўнік ніколі не расцягнецца.

МЕДАЛІ СМЕРЦІ

ДАВЕДКА. Мечыслаў АЎСЯНІК. Нардзіўся 10 верасня 1941 года ў вёсцы Аўсянікі Вілейскага раёна Гродзенскай вобласці. Скончыў Новакузнецкі дзяржаўны педагагічны інстытут у чэрвені 1965 года па спецыяльнасці «агульнатэхнічныя дысцыпліны» і Омскі інстытут фізічнай культуры ў чэрвені 1971 года па спецыяльнасці «фізічная культура і спорт». З 1983 года працаваў у Беларусі трэнерам па лёгкай атлетыцы. Заслужаны трэнер

РСФСР (званне прысвоена 20.01.1982 г.). Заслужаны трэнер СССР). Заслужаны трэнер БССР. Заслужаны работнік фізічнай культуры і спорту Рэспублікі Беларусь (пасведчанне 0000001 за подпісам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А. Лукашэнікі ад 28. 10. 1995 г.). У 1995 годзе ўсё каманднае «золата» на Чэмпіянаце свету заваявалі выхаванцы М. Аўсяніка, а Беларусь заняла 2-е каманднае месца ўслед за ЗША. Памёр 16 студзеня 1999 года.

Потым стала па шклянцы яму даваць. Неўзабаве да нас яшчэ адзін язвеннік далучыўся з суседняга дома. Ён да нас прыходзіў есці супы, таму што яго жонка чамусьці не гатавала іх. Яны ўдваіх лячыліся. І Слава забываўся, што такое хворы страўнік...

Але раптам здарылася іншая бяда. Такая, якую і не чакалі! Пачалося...

У Славы на правай назе была радзімка, такая атласная, і ён яе незнарком садраў. Я яго гнала ў бальніцу, а ён не ішоў. Прымушаў мяне да нагі прыкладваць усякія лекі, а потым стаў скардзіцца на боли.

Гэтая радзімка разрасталася. І размнажалася з такой хуткасцю, як у фантастычным кіно. Я прасіла, настойвала, каб ён схадзіў у бальніцу. А ён — давай прывяжам гэта, прывяжам тое. Вось гэта яго (не ведаю, як сказаць) жорсткасць або упартасць і пагубіла.

Потым ён пайшоў да хірурга, а той — былы анкалаг — гаворыць: тэрмінова бяжы туды, дзе быў. Яму выразалі нарасты. Шво было жудаснае. Праз усё бядро. Я так перажывала. Яго апраменьвалі, казалі, што нібыта ўсё добра.

Ён павінен быў ехаць у Кіславодск на спартыўніцты. Я раптам гляджу: ходзіць такі сумны-сумны. Пытаюся, у чым справа. А ён мне гаворыць, што нікуды не едзе, і паказвае вялізны лімфавузел. Я пачала крычаць на яго: «Што ж ты нарабіў?! Я ж цябе прасіла: сачы за лімфавузламі!»

І мы яго зноў павезлі ў анкалогію. У яго выразалі ўсе пратока лімфадэнаў, лігатурна ад жывата і да калянаў. Усё павыдзіралі! Стапа, здаецца, зноў нічога, усё нармальна. Але гэта так казалі ўрачы яму.

А мне патлумачылі, што прыйшоў надта позна. Калі б не ў верасні, а ў чэрвені, яшчэ была б надзея, а зараз невядома, што будзе. Мне стала зусім дрэнна. Пасадзілі ў крэсла, нешта гаварылі, супакойвалі. А я ім так ціха гавару: «Ведаеце, ён будзе змагацца да апошняга».

Усе ўрачы раптам паднялі галовы і паглядзелі на мяне. А я ім яшчэ раз гавару: «Ён будзе змагацца! Ён будзе так за жыццё змагацца — вы не ўяўляеце як!»

Яшчэ спытала, колькі гэта можа працягнуцца. Яны адказалі, што менш чым год. Гэта было ў 1996-м...

Я не верыла, што гэта канец... Але прайшло больш за тры гады! Слава выконваў усё ўказанні ўрачоў.

А потым з'явіўся другі лімфавузел, потым у горле нешта знайшлі і казалі, што трэба звязкі выдаляць. І ўсё роўна я спадзявалася, што ён выжыве! Рабілі яму шмат хіміятэрапіі, апраменьвалі, двойчы па шэсць гадзін трымалі ў камеры, дзе 60 градусаў цяпла.

Адночы ў бальніцы ў яго адняліся ногі. Мы з Валодзем Дуброўшчыкам некалькі разоў ездзілі да яго. Прыезджаем, а Слава ідзе нам насустрач, смяецца, а ногі ледзь ледзь перасоўвае. Гаворыць мне: нясі каньякі, нясі шакалад.

Тады ўсе нашы грошы пайшлі на лячэнне. Меланома скуры з метастазамамі ў галаўны мозг — гэта быў яго дыягназ-прыговор. І рэзалі яго, на ім не было жывога месца! І што ўражвала?! Ён хварэў і рваўся на трэніроўкі! Стараўся не прапусціць ніводнай!

ЁН ВУЧЫЎ ЗМАГАЦЦА

Ён абагаўляў сваіх спартсменаў. Яно Карольчык узносіў не ведаю як. Гаварыў, што ў яе будзе залаты медаль або на Чэмпіянаце свету, або на Алімпіядзе. А хвароба ўсё яго планы спрабавала перакрэсліць...

...Калі Слава ўзяў Яню, ён быў у захапленні. Сказаў, што гэта будзе зорка. Пакуль гэта зорачка. Лічыў, што з мільёна людзей кідальніц можа стаць толькі адзін. І ён неяк адразу бачыў іх — гэтых будучых кідальнікаў ад нараджэння.

Аднаго разу пра Яню сказаў: «Ведаеш што, маці, я яе буду спрабаваць у кіданні дыска і штурханні ядра». Адночы на міжнародных спартыўных іграх заняў трэцяе месца адразу ў адным і другім відзе. Ён яе поста абажаў. А потым вырашыў: Яня будзе штурхаць ядро.

Помню, калі ехалі ў Брэст, на медаль ён яе не настроіваў. Гаварыў: каб падвесці спартсмена да медаля, патрэбна 6—8 гадоў. Але Яня такая таленавітая, што медалі прыйдуць раней.

І вось на стадыёне сядзіць кіраўнік дэлегацыі і ледзь не моліцца Богу. Прывезлі кучу народа, а медалёў няма. Рудскіх і вымавіў тады фразу, якую я запамінала на ўсё жыццё: «Мне б з дзесятак такіх трэнераў, як Аўсянік». Жонка яго папрасіла: «Хаця б пяць такіх «Аўсянікаў», і ты заваяваў бы ўвесь свет!»

...У Яні апошняя спроба. Яна ўмее змагацца. Штурхнула, і чую, Рудскіх гаворыць: «Усё, усё! Бронза за наша!» Гляджу на табарэтку сапраўды, трэцяе месца. Гэта было такое шчасце! Ужо і Яня стала ў яго вялікай спартсменкай!

Вечарам усё павіншвалі адзін аднаго. І Дуброўшчык павіншаваў прыйшоў. Ён ужо ў той час у Літвіненкі трэніраваўся. Я не вытрымала і спытала: «Слава, а чаму Валодзя да Літвіненкі пайшоў?» Ён адказаў: «Таму што Літвіненка ідзе ў яго на повадзе, а я так не раблю і ніколі не зраблю».

Я не ведаю, чаму ў спартсмена і трэнера так часам здараецца. Вось і Элька тады пайшла да Бочына. Разумніца Элька... Як яна іграе на гітары, на піяніна! Як яна спявае! Лічу, Бочыну вельмі пашанцавала з ёю, як з чалавекам. Мы раней збіраліся часта. І зараз Эля да мяне

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

З РОДУ ЛУЦКЕВІЧАЎ

Падчас працы ў Літаратурным музеі імя Максіма Багдановіча сярод унікальных матэрыялаў, старанна сабраных музейцамі, мне ўдалося азнаёміцца з цэлай калекцыяй сямейных фотаздымкаў, звязаных з Іванам і Антанам Луцкевічамі, нашымі славытымі адраджэнцамі. У калекцыі — некалькі рэдкіх фотопартрэтаў сястры братаў Луцкевічаў — Эміліі Шабуні, знаёмай М. Багдановіча па Ракуцёўшчыне. Аказалася, што здымкі перадала ў музей дачка Эміліі — Марыя Шабуня-Чэпелева, якая цяпер жыве ў Санкт-Пецярбургу. Неўзабаве мне пашчасціла асабіста пазнаёміцца з дачкой Марыі Аляксандраўны — Маргарытай Пяровай. Яна сур'ёзна займаецца радаводам сваёй сям'і і часта наведваецца ў Мінск, каб прыняць удзел у навуковых чытаннях. Пра сваю маці, Марыю Аляксандраўну, яна заўсёды распавядае з любасцю і глыбокай пашанай як пра эталон дабрыйні, мужнасці і высакароднасці.

Між тым, жыццёвы шлях Марыі Шабуні-Чэпелевай, якая нядаўна адзначыла свой 90-гадовы юбілей, быў пакручасты і складаны. Марыя Аляксандраўна нарадзілася 16 студзеня 1911 года ў Мінску. Яе маці, Эмілія Луцкевіч, скончыла Інстытут шляхетных дзяўчат у Беластоку. Бацька, Аляксандр Шабуня, быў інжынерам, пасля рэвалюцыі працаваў дацэнтам політэхнічнага інстытута, напісаў і выдаў два падручнікі. Сям'я Шабуняў, у якой нарадзілася трое дзяцей — Яніна, Марыя, Эдвард, жыла ў сваім доме па вуліцы Садовай. Сюды часта завітаў старэйшы брат маці — Антон Луцкевіч, які стала жыві і працаваў у Вільні. Дзіцячая ўчэпістая памяць Марыі захавала вобраз віленскага дзядзькі, што дазволіла напісаць успаміны, якія былі надрукаваны ў газеце беларусаў Літвы "Рунь" за 9 лістапада 1999 года.

У савецкі час сямейнікі Івана і Антона Луцкевічаў, як сваякі "нацдэмаў", жорстка праследваліся. Вобыскі-ператрусы, канфіскацыі, арышты, лагеры раскідалі па свеце некалі вялікую дружную сям'ю. У 1936 годзе Марыя, якая толькі што скончыла Мінскі медыцынскі інстытут, трапляе ў вязніцу, а пасля як "вораг народа" — у лагер. У 1939 годзе вызваляецца, але вярнуцца дадому не дазволілі. Прышлось працаваць хірургам, а пасля — рэнтгеналагам у бальніцы ў Манчагорску, пад Мурманскам. Там выйшла замуж за агранома Сяргея Чэпелева, нарадзілася дачушка Маргарыта.

У 1944 годзе ў Манчагорск прыехаў дзядзька Стэфан, малодшы з братаў Луцкевічаў, цяжка хворы на сухоты, ён працаваў разам з Марыяй у бальніцы. Стэфан Луцкевіч (у літаратуры сустракаецца як варыянт імя Сцяпан) першы аказаў медыцынскую дапа-

могу свайму суседу Янку Купалу, калі той спрабаваў скончыць жыццё самагубствам. Стэфан памёр у 1947 годзе ў Манчагорску, дзе і пахаваны. Маці Марыі — Эмілія ў 1944 годзе разам з сям'ёй дачкі Яніны ўдалося эміграваць у Нямеччыну, а пазней — у Амерыку.

Пройдуць доўгія гады балючага расстання, перш чым будучы зроблены спробы адшукаць сваякоў. У 1958 годзе Юлія Андрусышына, дачка Яніны Каханойскай, піша з Амерыкі ў Мінск ліст да добрых суседзяў Вярыгаў на вуліцы Садовую, што яны жывыя — і бабуля Эмілія, і мама Яніна. Віленчукі Лявон і Юрка, сыны Антона Луцкевіча, здабылі адрас Марыі ў Манчагорску. Так пачалася перапіска, якая нарадзіла мары пра магчымасць сустрэчы ў будучыні.

Сваім найпростым жыццёвым лёсам дзве сястры, Яніна і Марыя, заслужылі гэтак шчасце — спаткацца праз многія гады. Сустрэча адбылася ў чэшскай Празе, ва ўтульнай хаце ўнука Яніны Каханойскай — Багдана Андрусышына, Данчыка, слынага на Беларусі спевака, які цяпер працуе журналістам на радыё "Свабода". А мінулым летам спадарыні Яніна і Марыя правялі разам два месяцы ў Празе. Аглядалі з Данчыкам гэты славыты еўрапейскі горад, хадзілі ў госці і прымалі гасцей і, канешне, успаміналі. Сваю дарагую Бацькаўшчыну, свой Мінск, вуліцу Садовую, дом № 2, "хатку па-над рэчкаю", якой даўно няма, але якая помніцца як светлы, радасны выток.

Ірына МАРАЧКІНА.

НА ЗДЫМКАХ: Марыя з дзядзькам Стэфанам ЛУЦКЕВІЧАМ; сёстры Марыя і Яніна ў гасцях у Данчыка. Прага. 2000 г.

АД ПЕРШАЙ АСОБЫ

БЕЛАРУСКАЯ ПРЫСУТНАСЦЬ У ЛІТВЕ

● Лявон МУРАШКА, Вільнюс.

Выступілі беларускія калектывы Літвы, салісты В. Кавальчук, В. Іванова і Л. Мурашка, а таксама ансамбль Дома культуры школьнага завода "Нёман" з г. Бярозаўка (Беларусь).

У фестываль беларускай песні адбыўся ў жніўні 2000 года ў г. Швянчоніс, дзе тады гаспадарыла Беларускае таварыства Швянчонскага раёна. Вялікім поспехам карыстаўся і ансамбль "Паазер'е" з Пастаў.

Калі арганізацыя першых фестываляў была магчымай дзякуючы матэрыяльнай падтрымцы Дэпартамента па справах нацыянальнасцей пры ўрадзе Літвы і Міністэрства культуры Літвы, а таксама асобных спонсараў, то ўсе наступныя фестывалі і іншыя мерапрыемствы запатрабавалі большага энтузіязму і самаахвартнасці ўдзельнікаў.

Згуртаваннем праведзена таксама выстава твораў беларускіх масткоў Літвы (лістапад 1997 года), у якой удзельнічалі Уладзімір Голуб, заслужаны мастак Беларусі, Станіслаў Зялёнка, Хрысціна Балаховіч, Андрусь Балаховіч, Эдуард Падбярэскі, Сяргей Поклад, Уладзімір Кузьменка, Алег Аблажэй. Выставы мастакоў праходзілі таксама ў фае Дома культуры прафсаюзаў Вільнюса ў час свята песні і канцэрта Народнага хору імя Г. Цітовіча. У галерэі "Амацінінкай" адбыліся персанальныя выставы мастакоў братаў Покладаў, Пётры Сяргіевіча (там экспанаваліся і творы з Дзяржаўнага мастацкага музея Беларусі).

Управядзенні мерапрыемстваў згуртаванне адчувала вялікую падтрымку пасольства Рэспублікі Беларусь, з дапамогай якога на фестывалі накіроўваліся мастацкія калектывы з Беларусі. Дапамогу нам аказвае Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Беларусі і асабіста спадары А. Більк, І. Яновіч, Н. Петухова, Міністэрства адукацыі Беларусі і асабіста В. Стражаў, Г. Пяцігор, адказныя работнікі Міністэрства культуры Беларусі. Пры іх удзеле суполкі атрымалі выдавецкі камп'ютэрны комплекс для газеты "Наша старонка", музычныя інструменты, нацыянальнае касцюмы для калектываў самадзейнасці Беларускай школы імя Ф. Скарыны, для школьнага ансамбля "Спадчына" ў Друскінінкі, ансамбляў "Шчара" і "Світанак" у Вісагінасе, хору "Сябрына" ў Вільнюсе.

Вялікай маральнай падтрымкай для беларусаў Літвы з'явіліся арганізаваныя пасольствам Беларусі ў Літве мерапрыемствы — вечар беларускага балета, выставы кніг у Нацыянальнай бібліятэцы Літвы імя М. Мажвідаса, выставы мастакоў Беларусі, спектаклі Беларускага акадэмічнага тэатра імя

Заканчэнне. Пачатак у № № 6, 7.

Я. Купалы, канцэрты сімфанічнага аркестра, калектыву "Юныя віртуозы Беларусі", выступленні камернага хору на фестывалях царкоўнай музыкі, канцэрт ансамбля "Песняры", паказ беларускіх кінафільмаў...

Вельмі важная праблема для Влітоўскіх беларусаў — нацыянальная адукацыя. Беларуска мова ў савецкай Літве нідзе не выкладалася, на ёй размаўлялі толькі на сустрэчах у некаторых сем'ях, таму актывістаў адраджэння беларускага жыцця ў Літве з першых дзён стала цікавіць пытанне аб захаванні беларускай мовы, арганізацыі школы. Школа і дзеці — гэта будучыня беларускай супольнасці ў Літве. Вядома ісціна: няма мовы — няма нацыі.

Вопытны педагог Галіна Сівалава ўжо ў 1992 годзе пачала весці беларускі першы клас пры дзіцячым садзіку. Для гэтага трэба было правіць вялікую настойлівасць, знайсці сем'і, якія жадалі б аддаць сваіх дзяцей у яшчэ не існуючую беларускую школу. Праблемамі адкрыцця беларускай школы займаліся Л. Луцкевіч, Л. Кароль, Х. Нюнька, В. Стэх, А. Анішчык. У 1993 годзе пры школе № 13 ужо дзейнічалі 1—4 беларускія класы, а 5—11 класы пры 17-й школе. Нарэшце намаганнямі шматлікіх актывістаў у 1993 годзе з 1-га верасня пачала працаваць сярэдняя школа з беларускай мовай выкладання, якой пасля было прысвоена імя Францішка Скарыны. На жаль, памішканне для школы выдзелена ў будынку аднаго з дзіцячых садзікаў на ўскраіне Вільнюса. Але тут падабраўся педагогічны калектыв высокакваліфікаваных спецыялістаў-беларусаў, якія з вялікім энтузіязмам узяліся за работу. Цяпер беларуская сярэдняя школа імя Ф. Скарыны — адзіная поўная беларуская школа ў свеце (170 вучняў).

Шмат намаганняў прыклалі настаўнікі, каб школа была прыведзена ў парадак. Яны самі ў вольны ад урокаў час удзельнічаюць у рамонце будынка і ўпарадкаванні тэрыторыі. Вядома, бракуе сродкаў, якія асігнуецца дзяржавай. І тут трэба падкрэсліць, што з дапамогай пасольства Беларусі ў Літве ўрадавыя арганізацыі Беларусі аказалі школе вялікую матэрыяльную дапамогу. Школа атрымала парты, дошкі, шафы, абсталяваныя кабінеты фізікі, хіміі, лінгафонны і камп'ютэрныя класы, кабінет беларускай мовы, папоўнена бібліятэка. Школа забяспечваецца падручнікамі, матэрыяламі для рамонту памяшкання, ёй падараны новы мікрааўтобус. Многія вучні малодшых класаў падвоззяцца да школы і адвоззяцца дамоў у аддзяленні раённа горада. Настаўнікі атрымліваюць магчымасць павышаць кваліфікацыю на курсах у Мінску. Вучні адпачываюць у летніх лагерах у Беларусі. Ужо каторы год у школу ў сакавіку прыязджае аў-

тарытэтная камісія і прымае экзамены ў жадаючых паступаць у вышэйшыя навучальныя ўстановы Беларусі. Напрыклад, у 1999 годзе ў ВНУ Беларусі прынялі больш за 20 маладых людзей, якія скончылі беларускую школу або іншыя сярэднія школы ў Літве.

Школа ўрачыста адзначае пачатак і заканчэнне навучальнага года, гістарычныя даты, юбілей беларускіх вучоных, паэтаў, пісьменнікаў, грамадскіх дзеячаў, удзельнічае ў мерапрыемствах, што арганізуюцца ў Вільнюсе. Яна аказвае значную дапамогу беларускім класам, якія адкрыліся намаганнямі каардынатора Беларускага культурнага цэнтра ў Вісагінасе Алега Давідзюка пры рускай школе. Цяпер там працуюць чатыры класы, дзе вучацца 40 школьнікаў. У дзіцячым садзіку № 151 заснавана беларуская група (10 дзяцей, кіраўнік Галіна Баран). З 1993 года існуе кафедра беларускай мовы, літаратуры і этнакультуры пры Вільнюскім педуніверсітэце, якая выпускае ўжо 39 магістрантаў (загадчыца Лілея Плыгаўка).

З 1997 года выходзіць газета "Рунь" (галоўны рэдактар Алег Мінкін), якая асвятляе жыццё Літвы, Беларусі, беларускага замежжа, працу выдавецтва "Рунь" у Вільнюсе. Выдаюцца беларускія кнігі. 9 беларусаў узнагароджаны медалямі за ўдзел у адраджэнні дзяржаўнасці Літвы.

Такім чынам, у беларусаў Літвы ёсць падставы ганарыцца, бо яны маюць магчымасць выхоўваць сваіх дзяцей у беларускім дзіцячым садзіку, вучыць іх у адзінай у свеце замежнай беларускай поўнай сярэдняй школе і на Беларускай кафедрі педагогічнага ўніверсітэта.

Да беларускіх спраў, праблем вельмі ўважліва адносіцца генеральны дырэктар Дэпартамента па справах нацыянальнасцей пры ўрадзе Літоўскай Рэспублікі Рэмгігіс Мотузас, дырэктар Дангуале Грыновічэне і галоўны спецыяліст Раса Палюкене.

Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве, асабіста пасол Уладзімір Гаркун, а таксама саветнік па культуры прафесар Уладзімір Скараходаў аператыўна рэагуюць на нашы звароты і просьбы, і мы атрымліваем канкрэтную дапамогу, асабліва школа.

Прадстаўнікі пасольства прысутнічаюць на мерапрыемствах, што праводзяцца школай і згуртаваннем беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы.

Калі ў пачатку 2000/01 навучальнага года ўзнікла пагроза закрыцця беларускіх класаў у Вісагінасе, то пасол У. Гаркун асабіста звярнуўся ў адпаведны дзяржаўны арганізацыі Літоўскай Рэспублікі, наведваў мэра Вісагінаса, у выніку чаго беларускія класы пры сярэдняй школе "Атэйціс" былі захаваны.

Усё гаданае сведчыць аб тым, што беларусы Літвы не толькі адрадзілі, але і пашырылі сваю прысутнасць у Літве. Беларуска супольнасць інтэгруецца ў дэмакратычную грамадскасць Літвы, але не асімілюецца.

ВЫСТАВЫ

РАБОТЫ Марка ШАГАЛА ў ПАЎДНЁВАЙ АФРЫЦЫ

Выстава Марка Шагала ў галерэі банка "Standart" у Йаганесбургу — найбуйнейшая выстава арыгінальных работ еўрапейскага майстра ХХ стагоддзя з тых, што праходзілі ў Паўднёвай Афрыцы. Выстава пад назваю "Марк Шагал. Свята вытокаў" аб'яднала 31 жывапісную работу, 21 карціну на паперы і адзін габелен, выкананы па літаграфіі мастака. Другая частка выставы знаходзілася ў Паўднёва-Афрыканскай нацыянальнай галерэі ў Кейптаўне, і на ёй былі прад-

стаўлены літаграфіі Шагала і два габелены.

Адрасаваная паўднёваафрыканскай публіцы, выстава прадстаўляла міжземнаморскі перыяд творчасці мастака і храналагічна ахоплівала 1949—1977 гады. Наведвальнікі атрымалі асалоду ад багацця колеру, што з'яўляецца характэрнай рысай творчасці Шагала гэтага перыяду.

Большасць работ была прадстаўлена для экспанавання Нацыянальным музеем сучаснага мастацтва ў Парыжы, Бе-

лай і Мерэт Меер, фондам Іды Шагал, галерэяй "Maeght", фондам "Maeght", Штутгарцкай дзяржаўнай галерэяй, а таксама некалькімі прыватнымі калекцыянерамі.

Выдадзены вялікі каталог з каляровымі рэпрадукцыямі работ выставы, які можна набыць за 180 рандаў. Для выставы была распрацавана таксама адукацыйная праграма, што ўключае лекцыі і майстэрні для школьнікаў і студэнтаў факультэта мастацтваў.

Выстава "Марк Шагал. Свята вытокаў" праходзіла ў Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы з 18 кастрычніка мінулага года па 14 студзеня бягучага.

Я. Т.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

ГОРНЫ ПТАХ НА БЕЛАРУСКІМ АБШАРЫ

Імя Ганада Чарказяна на старонках "Голасу Радзімы" з'яўляецца ўпершыню. Між тым маме у яго асабе вельмі цікавага і адметнага пісьменніка.

Ён па нацыянальнасці курд. Нарадзіўся 18 кастрычніка 1946 года ў вёсцы Ерасхаўн у Арменіі. Тут гадаваўся і вучыўся ў армянскай школе. Па гэтай прычыне, мяркую, ягонай творчасці найбольш блізка армянская літаратурная традыцыя, прынамсі напісанае выдатным армянскім празаікам Грантам Матэванянам.

Пасля заканчэння Маркар'янскай сярэдняй школы Ганад вучыўся ў тэхнічным вучылішчы ў Ерэване, потым працаваў токарарам на суднарамонтным заводзе ў г. Туапсе Краснадарскага краю, служыў у Савецкай Арміі, а пасля дэмабілізацыі быў выхавальнікам у прафесійна-тэхнічным вучылішчы.

Так сталася, што далейшы лёс Чарказяна павязваўся з Беларуссю. Мо паспрыяла гэтаму тое, што ягоны бацька ўдзельнічаў у баях за вызваленне нашага краю ад фашыстаў і хлопец змалку меў уяўленне пра нашы лясы і дубровы, азёры і рэкі, да таго ж у яго, колеру спелых маслін, вочы запала і назаўжды запаліла яго беларуская краса дзяўчына, і ён, ажаніўшыся, разам з ёю пераехаў у 1973 годзе ў Мінск. Тут закончыў Беларускі політэхнічны інстытут. Але літаратурнае прызвание пераважыла, і ў 1993 годзе ён уладкаваўся ў выдавецтва "Мастацкая літаратура" загадчыкам аддзела маркетынгу. Там мы і пазнаёміліся і некалькі надзвычай спрыяльных для развіцця беларускай культуры гадоў у добрай згодзе працавалі разам, выдаўшы і скіраваўшы да чытача сотні беларускамоўных кніг.

Творчасці Ганада Чарказяна (як паэтычнай, так і празаічнай) уласцівы тонкі лірызм, віртуознасць стылю, паўтоны — якасці, з якімі здольны справіцца далёка не кожны перакладчык. Але яму тут пашанцавала проста незвычайна. Сваім натхнёваным беларускім крылом прыгарнуў залётнага птаха з далёкага горна-паднебнага краю народны паэт Беларусі Рьгор Барадулін. І натуральна загучала перастворанае майстрам на беларускай мове. Творы Ганада пачалі друкавацца ў рэспубліканскіх газетах і часопісах, выдавацца асобнымі кнігамі. Адбываецца тое, што мы называем арганічным, бо без прымусу і разнарадкаў, духоўным узаемаўзабагацэннем культуры народаў.

Мастацкая палітра, вобразны лад твораў

застаюцца нязменнымі. Па зямлі, як нічэмнай і бездапаможнай істоты, стараючыся ўратавацца, сцяняюцца ў розных кірунках людзі. Ды нідзе няма ўратавання. Ні людзям, ні звярам, ні птушкам. Нават чарвякі ў зямлі не могуць знайсці аспоны. Раз жыццё задумана так, дык няма чаго дзіваваць, што людзі падзяліліся на групы па веры, па колеру аблічча, па разрэзе вачэй, па ступені крыважэрнасці. І злавачца няма на каго. Бог так жадае. Бог Дажджу, Бог Вады, Бог Зорак і найвялікшы Бог усяго таго, што мы бачым, чуем і адчуваем... Кало зняў самаробныя барлічы, ваўняныя шкарпэткі. Прыгадаў, што старэйшая сынава дужа старалася вязаць іх менавіта для свёкра. Каб у гасцях, як яна перадала яму праз унукаў, не было сорамна. І дзе цяпер яна, гэтае добрай душы стварэнне? Дзе яны ўсе цяпер? Горы ўсім ім сталі магіламі. Адной вялікай...

Ганад ЧАРКАЗЯН

ПРЫНАШЭННЕ АХВЯРЫ

Кожны можа быць катом і крабаўніком. Натура чалавечая праз вякі і вякі вякоў зусім не змянілася. Толькі ўдасканаліліся шляхі ды метады ўздзеяння адзін на аднаго. Група йдзе на групу, натоўп на натоўп, народ на народ. І гэтак да бясконцаці.

Ля бурнае веснавое ракі сядзеў старэча. Апынуцца на тым берэзе не было як. Не было й дарогі назад. Масты былі спалены сапраўды. Старэча, што ў свой час славіўся смеласцю, мудрасцю і спрытам, быў апошнім асколкам вялікага роду валлоі. Род звёўся канчаткова і назаўсёды. І цяпер сядзеў на берэзе рэчкі апошні заступнік калісці магутнага роду ды ўпершыню разгублена думаў, што яму рабіць.

Гэта быў бы цуд, калі б яму ўдалося перайсці раку. А там ужо Бог вырашыў ягоны лёс. Шмат гадоў таму ён пераходзіў гэтую рэчку. Тады з ім былі маладыя і дужыя юнакі з ягонага роду, якім перайсці праз быструю рэчку было прастай забавай. Спачатку адзін з іх конна перабраўся на другі бераг і напай моцную вярхоўку з казінай поўсці. І, трымаючыся за яе, перайшлі ўсе астатнія. Ды цяпер гэтыя ўспаміны ніяк не маглі зрабіць лёгкімі цяжкія думкі старога, які на сваім ваку не раз сутыкаўся і з радасцю, і з горам. Ды самым чорным горам для яго была страта ўсяе ягонай радні, усіх сыноў, дачок, усіх сваякоў. Мабыць, Бог злітаваўся над ім, каб было каму задумацца над жыццём, зрабіць высновы. Над жыццём, дзе не было згоды, паразумення, узаемнай дапамогі.

Стары гэтак заглыбіўся ў свае думкі, што не заўважыў, як над ім зноў пазмрачнелі хмары. Навальнічныя хмары, ён гэта ведаў. Хавацца не было куды, ісці таксама. Здавалася, што рака аплывае старога, ягоны род, ягоны народ... Ён згадаў свайго бацьку, парады бацькавы, развагі. Бацька не памыляўся, бацька казаў праўду. І цяпер, седзячы на берэзе ашалелай ракі, пражыўшы жыццё, страціўшы ўсё, стары ледзьве стрымліваў слёзы. Упершыню не ведаў, што рабіць далей. Хоць нічога сур'эзнага ён і зрабіць не мог бы...

Часцяком казаў яму бацька, што ў жыцці існуюць тры няшчасці для чалавека. Першае няшчасце — благія дзеці. І ў гэтым была праўда. Для курда няма большае ганьбы, калі гадаваць дзяцей, з-за якіх давядзецца чырванець. Калі дзеці не могуць уцешыць бацькоў, дык, прынамсі, не мусяць быць прычынай ганьбы. Гэта сапраўды так, нават для дужа сур'эзнага бацькі.

Старому, які даўно ўжо не чуў свайго звыклага імя, сумна знаходзіла на памяць, што зусім нядаўна вакол яго віліся унукі і праўнукі. Іх багата было. Цяжка ўсведомлялася, што аднаму з мільёнаў жыхароў зямлі Бог даў такую долю. Успомніў, што яго звалі Джамал. Пасля звярталіся да яго як Джамале Суто. Гэта значыць, што Джамал, сын Суто. Потым, калі з'явіліся сыны, дачкі, унукі, унучкі, ён стаў ужо Кало, проста дзед. Ішлі дзесяцігоддзі, а ён так і заставаўся Кало. Шанавіты і мудры. Ніхто не мог яго пераўзыхіць на цяжкіх іхнах. Ён быў адзіным чалавекам, які мог сядзець за сталом цэлы вечар да рання, не пакідаючы свайго месца. І такім чынам даваў прыклад маладым, што часта ўставаць з-за стала непрыстойна.

Кало раздумваў дужа раскідзіста. Цяжка было яму ўтрымаць нітку развагі. Зноў прыгадаў свайго бацьку. Другім няшчасцем для чалавека бацька лічыў старасць. Чалавек у старасці непаўнацэнны. Жыццёвы досвед і розум могуць нешта замяніць, нешта, ды не ўсё. І ўвага, і пашанота — не раўнуючы, як подаўка жабраку. Вяртаючыся ў думках да расповедаў і парадаў бацькі, толькі цяпер Кало скеміў, што не ўсе

разумеў, не заўсёды правільна ставіўся да бацькі. А мінула болей за паўвека. Было крыўдна і сорамна, як можа быць сорамна сталаму чалавеку. Бацька распавядаў, што аднойчы, ратуючыся ад разні, вымушаны яны былі рушыць на поўнач. І калі пераходзілі мяжу, напароліся на турэцкі дзор. Гэта былі крываваыя часіны. Пры даглядзе туркі адбіралі ўсе каштоўнасці. Пашанцавала толькі тым, хто меў пры сабе хоць што-небудзь з каштоўнага. Тады яны ўратаваліся, не ўратаваўся адзіны армянін — святар. Усёй ягонай каштоўнасцю была Біблія... За Біблію і прынялі святара за джасуса* ды прылюдна пакаралі смерцю... А Бог, вядома, бачыў гэта. Бо ніхто ніколі не ведае, што яго чакае наперадзе. Кожнаму дню цешыцца трэба...

Згадаў Кало і пра трэцяе няшчасце чалавека. Бацька казаў, што гэта смерць. І сапраўды, хопіць трох пальцаў, каб злічыць няшчасці — благія дзеці, старасць, смерць. Хоць апошняе можа пазбавіць чалавека ад усіх няшчасцяў і пакутаў. А да сённяшняга дня былі пражыты і перажыты шмат. І Богам забытая распаздзіна і пасельбішчы які быццам нікому не перашкаджалі. Як з суседзямі, жылі людзі са сваімі бедамі і радасцямі. Неаднакроць уцкаючы ад турэцкага ятагана, нялёгка знаходзілі шляхі мірнага суіснавання са сваімі супляменнікамі, племя валоў ўсё ж атайбавалася ў далёкае распаздзіне... Бог гэтак захацеў, што першая хваля землятрусу прайшла якраз там. Менавіта там, дзе племя валоў атайбавалася надоўга. А цяпер ужо назаўсёды...

У тую канодную ноч Кало знаходзіўся неспадлэх ад свайго агменю. Адчуўшы на сабе й на вакольных сілу падземных штуршоў, ратуючы па мажлівасці іншых і сам ратуючыся, ён з трывогаю парупіўся дамоў... Ды яшчэ далёка ад дому сцяло яго трагічнае прадчуванне, расло і не адпускала... І калі з вышыні, адкуль звычайна праглядалася ўся вёска, нічога не ўбачыў, далей ужо ісці не мог... Не было куды. Агроністая гара быццам перасунулася і накрыла ўсю вёску. Усё... Распаздзіны болей на было ў прыродзе... Пасля гэтага ён воль ужо трэці дзень блукаў па ваколіцах. Ды не сустраў нідзе жывое душы. Кало пайшоў у бок даліны. Намагаўся не глядзець назад. Горы страцілі ўсялякую прывабнасць. Былі іншыя шляхі ўратавання. Ды старога Кало ўсе дарогі вялі не да людзей. За адну ноч ён страціў усё на белым свеце... І сает таксама страціў.

Цяпер, седзячы на берэзе бурнае ракі, Кало ўсвядоміў, што ўсё ў гэтым жыцці адноснае. Нічога сталага няма. Хіба зямля і неба

* Джасус — лазутчык, выведнік.

курдскага пісьменніка багатыя і самабытныя. Арыгінальны і не менш павучальны іх змест, у сваёй унутранай сутнасці трагічны, як трагічны лёс шматмільённага, гвалтоўна пазбаўленага дзяржаўнасці, растасаванага па памежных заходнеазіяцкіх (Турцыя, Ірак, Іран, Сірыя, Арменія, Ліван, Азербайджан, Афганістан) краінах, так і расцярушанага па цэлым свеце курдскага народа — трывалага і няскоранага ў сваёй нацыянальнай жыццёстойкасці. Адсюль і парадокс: у перакладзе на іншыя мовы ў Ганада Чарказяна выйшла дзесятак паэтычных і празаічных кніг, а на сваёй, курдскай, — ніводнай...

Але насуперак злому ветру Ганад захоўвае святоў і нязломную вернасць сваім першавытокаам, зямлі і народу, якія яго нарадзілі і ўзгадвалі, падаючы гэтым добры прыклад бескарыслівага служэння сваёй Бацькаўшчыне.

Яўген ЛЕЦКА.

горы, намагаючыся ўратавацца. Конча трэба было вырашыць болей пільны клопат. Па звычай і традыцыях продкаў неабходна было зрабіць задзішнюю адправу, прынесці ахвяру за душы змерлых... Усяго гэтага зрабіць Кало не мог. Заставалася адно выйсце... Адзінае. Паколькі толькі ён меў на гэта права. Мабыць, там, на небе, камусьці гэта й трэба было...

Кало меркаваў, што ўсё ім задуманае будзе ўхвалена Богам. Адно нараджаюцца, іншыя паміраюць. Так было праз тысячы годдзі, гэтак будзе і далей. Не мог адно ўцяміць, чаму адны людзі, цэлыя народы пакутуюць болей, а іншыя меней. Мабыць, віна іхняя ў тым, што насуперак усяму яны маглі выжыць і захаваць сваю самабытнасць, сваю мову і сваю веру ў Бога... Незразумела...

Кало ўстаў, старанна памыў рукі, твар, ногі. Задумна паглядзеў на спроцьлежны бераг рэчкі, на круталобыя валуны, вакол якіх юшылася плынь, і, махнуўшы рукою, пайшоў у ваду. Перш за ўсё звярнуўся ён да сонца, якое праз хмары ліло на зямлю святло і цяпло:

— Шамо... Няхай гэтыя людзі будуць апошняю ахвярай на зямлі. Дык прымі яшчэ адну нявінную ахвяру, забяры душу маю да тых душаў, якія так і не даведліся, што здарылася з імі...

Ступіў некалькі крокаў і зразумеў, што да спроцьлежнага берага яму не даласці. Але ён памалу ішоў наперад. Потым згубіў пад нагамі цвёрдае дно ракі. Намагаўся ўтрымацца на паверхні, ды не атрымліваўся. І нават не шкадаваў, што гэтак выйшла з пераправаю. Хоць, думаў Кало, Бог бачыць, што я хачу быць ахвярай апошняй, але самахотнай...

Мільганула думка, што, ідучы на самахотную ахвяру, заўсягды маеш сподзеў: ахвяра гэтая прынясе палёгку камусьці... Хоць крышку. Дык няхай жа гэтак будзе. Гэта шчырая ісціна. І перад тым як ашалелая вада акрыла светлую галаву Кало, ён разважыў менавіта так.

У кожнага чалавека свае думкі і свае дарогі...

Пераклад з курдскай Рьгора БАРАДУЛІНА.

Малюнкi Вячаслава ІГНАЦЕНКІ.

УРАЖАННІ

ЦІ «ПАХАВАЮЦЬ» РОК НА БЕЛАРУСІ?

Сёмымі рок-каралямі Беларусі сталі «міністры» Незалежнай Рэспублікі Мроя. У сувязі з гэтым (і не толькі з гэтым) у фундатараў, арганізатараў і проста прыхільнікаў року ўзнікла пытанне: а ці варта і далей праводзіць рок-каранацыі. Тое, што N. R. M. карануецца другі раз (першы раз яны сталі рок-каралямі ў 1997 годзе), пацвярджае, што ў нас ёсць рок-кіты, якія заслугоўваюць увагі, але кожны год гэта адны і тыя ж музыкі. А збірацца, каб узнагароджваць саміх сябе?

Яшчэ адзін факт, які сведчыць пра дэфіцыт рок-кадраў: у пяці (а калі лічыць і альбом «Я нарадзіўся тут», творчым фундатарам якога таксама быў Лявон Вольскі, то ў шасці) з дзесяці намінацый пераможцам стаў гурт N. R. M. Так і хочацца назваць гэта свята не «Рок-каранацыя», а «Каранацыя гурта N. R. M.».

Лідэр «Нейра Дзюбелю» Аляксандр Кулінковіч сказаў у сваёй прамове: «Вельмі сумнае відовішча: зала, якая сядзіць, незразумелая каранацыя ў незразумелай краіне, у якой року, у прыныце, і няма». Не пагаджуся, рок у нас ёсць. Які — гэта ўжо іншая размова, але ён жыве. Прыкладам гэтага была рэакцыя залы на некаторыя гурты. Не вельмі сцлушу, калі скажу, што ўсе чакалі «Ляпісов» і N. R. M. Іншыя гурты (не ў

што на Беларусі рок-каралямі-97 стаў гурт N. R. M., — сказаў Анатоль Сапраўды, куды там розным Бобам Дзіланам да нашых энэрэмаўцаў! Вось такія жартачкі.

Што наконт крытычных заўваг, дык гэта асвятленне залы і мора міліцыянераў. Усе першыя рады наскрозь «прастрэльваліся» двума магутнымі пражэктарамі. Ды яшчэ і сафіты са сцэны былі накіраваны ў вочы сятару з журналістамі, і тым прыйшлося сядзець з узнятымі да вачэй далонямі. Наконт міліцыянераў. На канцэртах такога кшталту былі выпадкі, калі ў залу з балкона пацелі бутэлькі з-пад пива, узнімалася бойка. Толькі чаму на гэты раз, калі я спрабаваў проста падняцца з месца і пакальхавецца ў такт музыкі, чуў жорсткі крык: «Сядзець!» Ды няўжо я збіраўся зрываць канцэрт?!

На сцэне гомельскі гурт «Гот Стаўэр». Зразумела, у першым радзе сядзець дзяўчаты-фанаткі гэтага гурта, бо яны

пачынаюць трэсці галовамі, кідацца адна на адну і неверагодна падскокваць ды размахваць рукамі. Паміж імі і сцэнай вырастае «жывы плот» з курсантаў, які крыху астуджае запал. Пасля выступлення «Уяўляемых людзей» мне здалася, што, калі яны «Уяўляемья...», дык у нас кепскае ўяўленне, бо гэты піск, выццё ды сепенне складана назваць спевамі. Учыйцеся ў радкі іх песень: «Танкі — это не панкі, панкі — это не танкі...» А хто сумняваўся? Разумеце, пра што я?..

Асабліва ўразіла сціпласць музыкаў. Кулінковіч выйшаў праз звычайны выхад і не сеў у чорны лімузін, як я меркаваў, а пайшоў у бок метро. Піт Паўлаў (N. R. M.) наогул выйшаў з хрустальнай каронай пад пахай і, даўшы аўтографы ўсім жадаючым (а іх было вельмі шмат!), крочыў да прыпынку трамвая. У жыцці яны такія ж людзі, як і мы з вамі, толькі часам на іх накатваюцца хвалі натхнення, дзякуючы чаму рок на Беларусі жыве.

Але ці будзе жыць рок-каранацыя?

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

НА ЗДЫМКАХ: рок-каралі N. R. M. (злева направа): Алезіс ДЗЕМІДОВІЧ, Піт ПАЎЛАЎ, Лявон ВОЛЬСКІ, Юрась ЛЯЎКОЎ; вядучыя Аксана і Анатоль ВЕЧАР.

Фота Сяргея ШАПРАНА.

крыўду кажучы) «запаўнялі паўзы». Калі на сцэне з'явіўся, напрыклад, «Уяўляемья людзі», зала пачала крычаць, каб яны ішлі дадому і саступілі месца Лявону. «Ляпіс», з'явіўшыся на сцэне, сказаў, што «нешта творыцца, калі білеты на рок-каранацыю каштуюць 14 тысяч». І следам выдаў верхык:

Лампачкі мигаюць,
Музыка звучит...
Нас с тобою, зритель,
Никто не разлучит.

Не абміну вядучых Аксану і Анатоля Вечараў, якія прадставіліся, «экс-вядучыя тэлевізійнай «Акалады». Трэба сказаць, што стваральнікі каранацыі не памыліліся, абраўшы менавіта Анатоля і Аксану, бо гэта і жарты, і жывы дыялог, і заўвагі да месца. Наконт стылю. «У 1997 годзе лепшым музыкам і спеваком ва ўсім музычным свеце быў прызнаны Боб Дзілан. Але што гэта ў параўнанні з тым,

НАМИНАЦЫІ	ПРЭТЭНДЭНТЫ	ПЕРАМОЖЦЫ
Тэксты года	1. А. Шадзько, 2. Лявон Вольскі (N. R. M.).	Лявон ВОЛЬСКІ (N. R. M.).
Адкрыццё года	Гурт «Без білета»	Гурт «Без білета»
Альбом года	1. А. Шадзько: «Нягледзячы ні на што»; 2. N. R. M. «Тры чарапахі»; 3. «Я нарадзіўся тут»	N. R. M. «Тры чарапахі».
Песня года	1. «Катуй-ратуй» (N. R. M.); 2. «Тры чарапахі» (N. R. M.); 3. «Нягледзячы ні на што» (Шадзько).	4. «Тры чарапахі» (N. R. M.).
Супольны праект года	1. «Я нарадзіўся тут»; 2. «Вольныя танцы — 2».	«Я нарадзіўся тут» (фундатар Алезь Суша).
Традыцыі і сучаснасць	1. Этна-рок-шоу «Юр'я»; 2. Гурт «Тройца».	Этна-рок-шоу «Юр'я».
Кліп года	«Чыстая — светлая» N. R. M. Рэжысёр Анатоль Вечар.	«Чыстая — светлая» N. R. M. Рэжысёр Анатоль Вечар.
Гурт года (рок-каралі-2000)	1. Шадзько; 2. N. R. M.	N. R. M.
Музыка XX стагоддзя	XX	Уладзімір МУЛЯВІН.

АСАБІСТАЕ

«МІШКА-ВАЯКА» І ІНШЫЯ ЎСПАМІНЫ ДЗЯЦІНСТВА

Перад Новым годам зайшоў у бібліятэку. Заўважыў чародку дзяцей, якія падбіралі кніжкі беларускіх пісьменнікаў для пазакласнага чытання. Пацікавіўся ў аднаго з вучняў, якія творы трапілі ў рэкамендаваны настаўнікамі спісы. Былі тут у асноўным кніжкі маладых літаратараў. І некалькі твораў пісьменнікаў старэйшага пакалення: Янкі Маўра, Паўлюка Труса, Змітрака Бядулі, Міхася Лынькова.

Да творчасці апошняга ў мяне асобныя адносіны. Яшчэ ў дзяцінстве, калі вучыўся ў пачатковых класах у вёсцы Асташына на Навагрудчыне, трапіла ў рукі кніжка Міхася Лынькова «Міколка-паравоз». Яна мне так спадабалася, што прачытаў яе за адзін выхадны дзень.

Захацелася набыць яшчэ які-небудзь твор пісьменніка. Сябры сцвярджалі, што не менш цікава чытаецца і яго кніжка «Пра смелага ваяку Мішку і яго таварышаў». Але доўгі час я яе не мог знайсці. Нарэшце, напярэдадні зімовых канікулаў, мяне запрасіла да сябе загадчыца школьнай бібліятэкі В. Побаль, якая паведаміла, што сярод прывезеных новых кніжак ёсць і мая запаветная.

Ад школы да роднай вёскі было крыху больш за кіламетр. Я спышаўся дадому. У гэты дзень мяла завіруха. І трэба ж было мне пахваліцца перад сваім сябрам Сілевановічам! Не паспеў я выняць кніжку з ранца, як моцны вецер літаральна вырваў яе ў мяне з рук і панёў у бок ракі Валоўкі. Я кінуўся ўслед з немым крыкам, але так і не дагнаў. Толькі вясною кніжку знайшлі сярод галінак лазы, што расла ля самай вады. Гэта

была ўжо не кніжка, а нейкае брыдкае шмаццё...

А трэба ж было вярнуць кніжку ў бібліятэку. Бацькі тады жылі не вельмі багата. І каб назбіраць грошай, я браў дома яйкі і здаваў у магазін. А бацькам казаў, што ў мяне прачнуўся «воўчы» апетыт. Асабліва да яек, і я магу з'есці ажно пяць-сем штук у дзень.

Яйкі, бутэлька ад напітка — некай сабралася тых капеек на кніжку. Ды зноў праблема: ні ў сваім магазіне, ні ў Любчы, ні ў Навагрудку не знайшлося «Пра смелага ваяку Мішку і яго таварышаў».

Добра, што злітавалася загадчыца бібліятэкі. Кажы: «Кінь дурыцца, купі іншую». І я купіў «Капітана сарві-галаву».

А «Пра смелага ваяку Мішку» ўсё ж такі я прачытаў праз некалькі гадоў, у класе сёмым. Уражання ад прачытаных любімых кніжак Міхася Лынькова захаваліся назаўсёды...

І ў дарослым жыцці мне зноў давялося сутыкнуцца з пісьменнікам. З 1993 года жыву на адной лесвічнай пляцоўцы з сям'ёй Лыньковых у доме па праспекце Францішка Скарыны — з яго сынам, нявесткай, унукам. Мы добрыя суседзі. Летась дамаўляліся з яго сынам, Леанідам Лыньковым, засесці за архіў бацькі. Прычына была важкая: стагоддзе з дня нараджэння выдатнага беларускага пісьменніка. Некай не атрымалася. Спачатку Леанід Міхайлавіч паехаў у камандзіроўку, потым я — на Навагрудчыну ў адпачынак. Так што, «сустрэчы» з Міхасём Лыньковым, цудоўным чалавекам і пісьменнікам, — наперадзе.

Яўген ТУРАЙКЕВІЧ.

ТВОРЧАСЦЬ

«МАСКАРАД» З ДРАГІЧЫНА

Многім дзяўчатам дапамагла стаць больш грацыёзнымі і пластычнымі, а значыць і больш прывабнымі Ірына Цыганчук. Яна ўжо дзесяць гадоў кіруе калектывам эстраднага танца «Маскарад» Драгічынскага дома культуры, а ў Драгічынскім Доме творчасці дзяцей і юнацтва яна вядзе ўрокі эстраднага танца. У планах Ірыны — стварэнне ўзорнага дзіцячага танцавальнага калектыву.

НА ЗДЫМКАХ: заняткі па пластыцы вядзе Ірына Цыганчук.

Фота Рамана КАБЯКА.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з сусайчнікамі за рубяжом «Радзіма».

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛПЦЕНАК.
Адказны сакратар
Ташыяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела — член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела
Алена СПАСЮК.
Спецыяльныя карэспандэнты
Яўген КАЗЮЛЯ,
Алезь МЯСНІКОЎ,
Нэлі ПРЫВАЛАВА.

Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.
Адрас у INTERNET: <http://www.voiceland.unibel.by>. E-mail: voiceland@tut.by

Паіцы рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 1 897 экз.
Зак. 444.
Падпісана да друку 19.2.2001 г. у 12.00.

Газета набрана, зварстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку». (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).